

Zavod USPEŠEN.SI

Analiza potreb v lokalnem okolju »Odrasli z nižjo izobrazbo, 45let+«

Izvedba akcijskega načrta za reševanje izzivov/zadovoljevanja identificiranih potreb različnih ranljivih ciljnih skupin v Mestni občini Velenje

Analizo pripravilo: Strateško partnerstvo Mreža

Avtorice: Ana Kuntarič (Društvo NOVUS), Manja Šmarčan (UNI3), Diana Tašler (Zavod Uspešen.si)

Gradivo izraža mnenje avtoric in ne predstavlja uradnega stališča Ministrstva za javno pravo.

Velenje, februar 2021

Zavod USPEŠEN.SI

Zaposlenost ciljne skupine v Sloveniji

Stopnja zaposlenosti starejših oseb je v Sloveniji med najnižjimi v EU. Mednarodna priporočila grejo v smeri pokojninske reforme, ki bi dvignila starostno omejitev za upokojitev in tako pripomogla k večji participaciji starejših na trgu dela. Slovenija skuša z različnimi ukrepi starejše zadržati na trgu dela: ukrepi APZ, namenjeni vključevanju starejšim, interventni zakon o zaposlovanju starejših (oprostitvev plačila prispevkov za delodajalca, ki zaposli starejšo osebo), spodbude za starejše, ki kljub izpolnitvi pogojev za upokojitev ostanejo na delovnem mestu (20 % pokojnine pri plači), z novjšimi ukrepi pa se predvsem spodbuja prilagajanja podjetij starejšim zaposlenim. Pri prehodu starejših iz brezposelnosti v zaposlitev je načeloma potrebna bolj poglobljena oz. dodatna podpora in praviloma tudi pridobitev dodatnih kompetenc. Vse bolj se poudarja tudi vseživljenjsko učenje, ki bi povečalo zaposljivost starejših oseb ter krepitev digitalnih kompetenc starejših.

Nizko izobražene so osebe, ki imajo samo dokončano osnovno šolo ali manj. Z nizko izobrazbo je precej omejen tudi nabor poklicev, ki jih oseba lahko opravlja, zaradi česar je včasih težko izbrati nov poklicni cilj. Dodatno oviro pri zaposlovanju predstavlja tudi to, da se nizko izobraženi praviloma zaposlujejo na delovnih mestih s težjimi delovnimi pogoji, kjer imajo prednost mlajši iskalci, medtem ko je nizka izobrazba pogostejša med starejšimi, ki težje opravljajo fizična dela. Problematiko zaposlovanja nizko kvalificiranih delavcev in vse manjše število delovnih mest, ki so jim na voljo, potrjujejo tudi podatki o zadnjem poklicu, ki so ga brezposelni opravljali pred prijavo pri Zavodu za zaposlovanje (Zavod). Med najpogostejše poklice nizko izobraženih brezposelnih so se letos septembra uvrstili sledeči:

- Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih
- Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah
- Drugi delavci za preprosta dela
- Kuhinjski pomočniki
- Pometači ipd.
- Delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah
- Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo
- Vozniki osebnih vozil, taksijev in lahkih dostavnih vozil

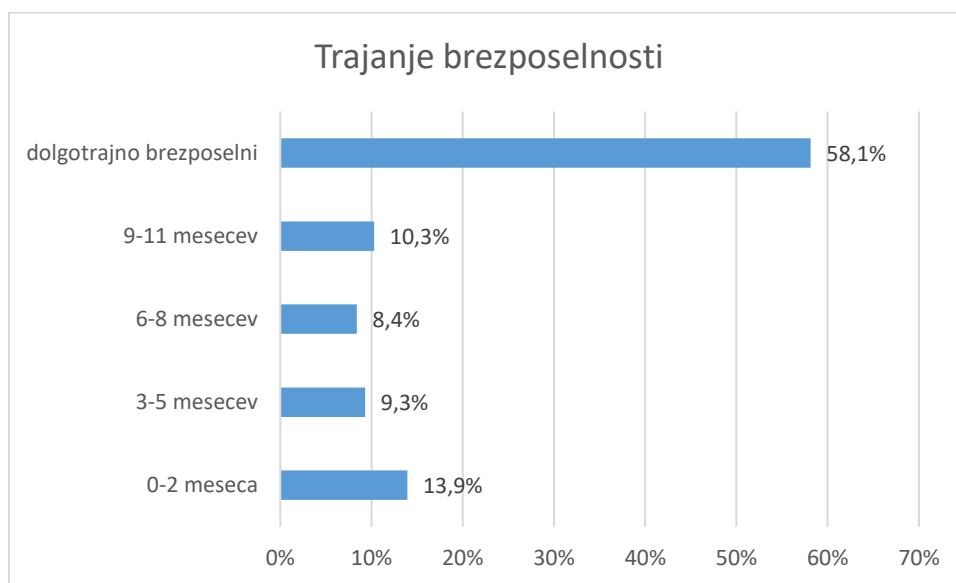
Osebe z nizko izobrazbo so pred nastankom brezposelnosti opravljele še poklice, za katere se sicer predpostavlja raven poklicne izobrazbe: natakari in prodajalci.

Vključevanje nizko izobraženih na trg dela je praviloma težje kot za ostale skupine brezposelnih. V zadnjem desetletju se je namreč število delovno aktivnih z osnovnošolsko izobrazbo skoraj

razpolovilo, predvsem na račun porasta delovno aktivnih s terciarno izobrazbo. Nizko izobraženi praviloma zaposlitev iščejo dlje; brezposelni z vsaj poklicno izobrazbo so bili v letošnjem septembru v povprečju brezposelni 23,7 meseca, nizko izobraženi pa skoraj deset mesecev več, in sicer 33,1 mesecev.

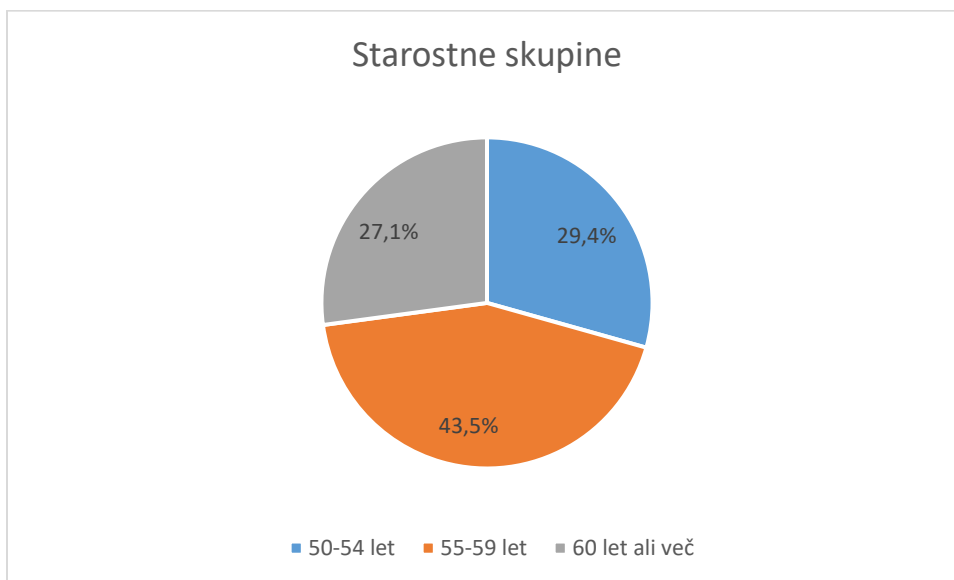
Strukturne značilnosti starih 50 let ali več

V oktobru 2020 je bilo po podatkih Statističnega urada RS v Sloveniji 273.464 delovno aktivnih prebivalcev, starih 50 let ali več, kar je za 7.797 oseb oz. 2,9 % več kot oktobra 2019. Decembra 2020 je bilo med starejšimi (ts. Stari 50 let ali več), skupaj 30.889 brezposelnih, kar predstavlja 35,4 % med vsemi brezposelnimi. Več kot polovica (58,1 %) se lahko opredeli v kategorijo dolgotrajno brezposelnih.

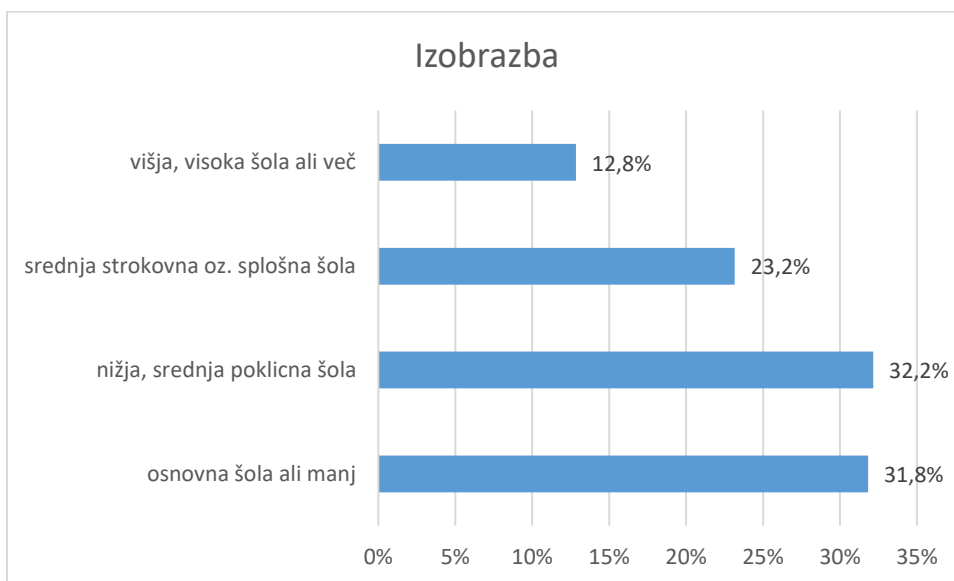
Slika 1: Trajanje brezposelnosti med starejšimi (vir: ZRSZ 2021)

Pri starostnih skupinah je največ (43,5 %) brezposelnih tisti, ki so stari med 55 in 59 let. Sledijo jim starejši med 50. in 54. letom starosti (29,4 %) in starejši od 60 let (27,1 %).

Slika 2: Starostne skupine (vir: ZRSZ 2021)

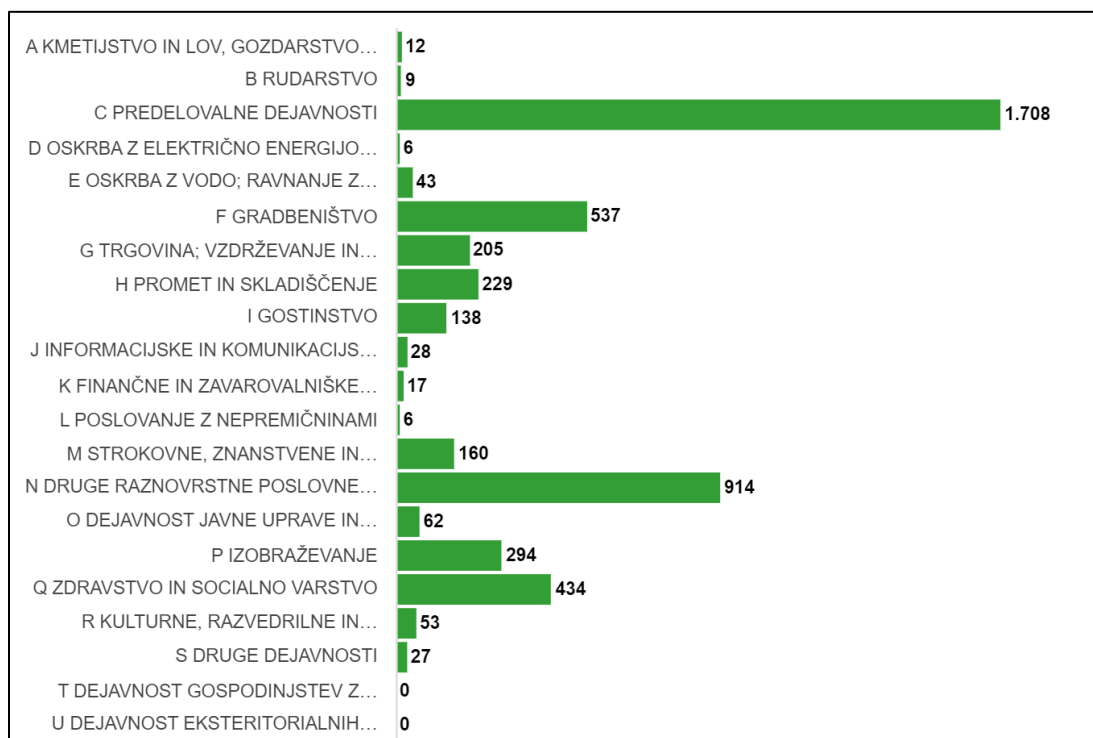
Vpogled v izobrazbo kaže, da ima več kot polovic (64 %) manj kot srednjo strokovno oziroma splošno izobrazbo, kar izpostavlja še večjo težavo za to ciljno skupino, ki je že bila navedena uvodoma.

Slika 3: Izobrazba (vir: ZRSZ 2021)

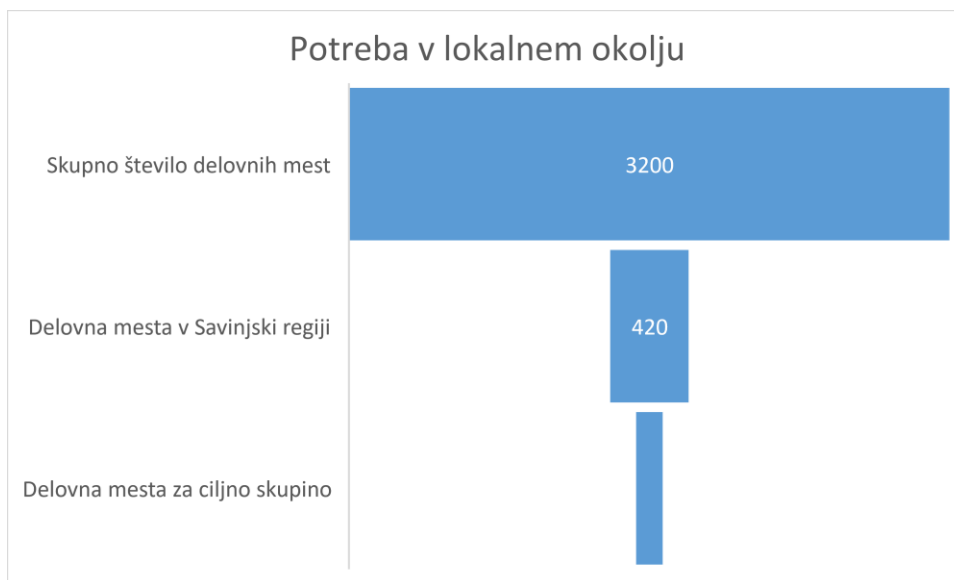
Potrebe v lokalnem okolju

Analiza prostih delovnih mest v lokalnem okolju Mestne občine Velenje prikazuje, katera področja so bila najbolj iskana v zadnjih mesecih leta 2020. Najbolj dominantna panoga so predelovalne dejavnosti, sledijo jim druge raznovrstne poslovne dejavnosti, gradbeništvo ter področje zdravstva in socialnega varstva.

Slika 4: Povpraševanje/Prosta delovna mesta Območna enota Velenje (vir: ZRSZ 2021)

Z orodjem Zavoda je bilo pregledano, koliko in kakšna delovna mesta so bila razpisana za ciljno skupino, pri čemer je bil zaradi danih možnosti sistema, vključen kriterij izobrazbe in regije (tj. Savinjska), saj samo orodje (<https://www.iskanjedela.si/search-jobs>) ne daje izbora po posameznih območnih enotah. Na naključne različne datume v obdobju od septembra 2020 do januarja 2021, smo pregledali razpisana delovna mesta v regiji in jih omejili na izpis kriterija »raven izobrazbe«. Pri slednji so bile izbrane naslednje možnosti: nepopolna osnovnošolska, osnovnošolska, nižja poklicna. Skupno je bilo v povprečju razpisanih 3.200 delovnih mest, od tega v povprečju 420 v Savinjski regiji. Za ciljno skupino, ki je nižje izobražena je ustrezalo od tega 144 prostih delovnih mest, kar predstavlja 4,5 % od vseh delovnih mest.

Slika 5: Prosta delovna mesta za ciljno skupino

Za boljši vpogled izpostavljamo nekaj posamičnih nazivov razpisnih delovnih mest: pomožni delavec na gradbišču, delavec v gradbeništvu, voznik, zidar, proizvodni delavec, natakar, kuhar, varnostnik, skladiščnik, picopek, idr.

Zavod USPEŠEN.SI

Viri:

https://www.ess.gov.si/_files/13699/Strokovna_izhodisca_let_2021.pdf#page=17&zoom=100,90,685

https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/prosta_delovna_mesta

https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/skupine-brezposelnih

https://www.ess.gov.si/_files/13045/Starejsi_2020.pdf

https://www.ess.gov.si/_files/13738/Trg_dela_november_2020.pdf

<https://www.iskanjedela.si/search-jobs?jobId=2717833&STATE=Savinjska>